

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ

Το νερό είναι ένας ανανεώσιμος φυσικός πόρος, ένα αγαθό που μέρα με τη μέρα σπανίζει ολοένα και περισσότερο, με αποτέλεσμα να προκαλεί τοπικές αντιθέσεις. Όπως είναι γνωστό η ανεπάρκειά του θεωρείται πιθανή αιτία για μελλοντικές συγκρούσεις ανάμεσα σε έθνη και λαούς.

Ως φυσικός πόρος παίζει σημαντικό ρόλο σε κάθε παραγωγική διαδικασία και αναπτυξιακή δραστηριότητα, ενώ είναι απαραίτητο για την επιβίωση του ανθρώπου. Μαζί με το έδαφος και τον αέρα αποτελεί τη βάση κάθε οικοσυστήματος. Η ποσοτική και ποιοτική κατάστασή του καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό την ποιότητα του περιβάλλοντος.

Η απουσία ορθολογικής αξιοποίησης των υδατικών πόρων περιορίζει σημαντικά τις δυνατότητες για ανάπτυξη. Θα πρέπει λοιπόν να υπάρχει μακροχρόνιος προγραμματισμός για τη διαχείρισή τους και προχωρημένη γνώση των ποσοτικών και ποιοτικών μεταβλητών, τόσο σε εθνική όσο και σε τοπική κλίμακα, σε επίπεδο δηλαδή λεκάνης απορροής.

Αν για οποιοδήποτε λόγο δεν τηρούνται οι παραπάνω κανόνες, τότε θα οδηγηθούμε σταδιακά σε εξάντληση και ποιοτική υποβάθμιση των υδατικών πόρων, που θα καταστήσουν πολύ δύσκολη, αν όχι αδύνατη τη λήψη αποφάσεων για ορθολογική διαχείριση και μελλοντική ανάπτυξη.

Οι εισροές στον ετήσιο υδρολογικό κύκλο (βροχόπτωση, χιονόπτωση), εξασφαλίζουν τα διαθέσιμα αποθέματα επιφανειακών και υπόγειων νερών.

Το γλυκό νερό αντιπροσωπεύει μόλις το 2,8% του συνόλου των υδατικών πόρων του πλανήτη μας και το πόσιμο νερό καλής ποιότητας περίπου το 1%.

Στη χώρα μας, η συνολική ετήσια κατανάλωση νερού πλησιάζει τα $7 \cdot 10^9 \text{ m}^3$ και η προοπτική για το 2021 είναι τα $8 \cdot 10^9 \text{ m}^3$, εφόσον δεν αλλάξει η κατανάλωση νερού ή δεν επιβληθεί σχέδιο διαχείρισης – μείωσης της χρήσης.

Από τα αποθέματα νερού, η γεωργία απορροφά περίπου το 86%, η ύδρευση το 9% και το υπόλοιπο 5% η βιομηχανία και η βιοτεχνία.

Η ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Μεσογείου αντιμετωπίζει επιπλέον δυσμενή φαινόμενα ανομβρίας, οφειλόμενα και στις κλιματικές αλλαγές, τα οποία έχουν άμεσο αντίκτυπο στην επάρκεια των υδατικών πόρων.

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Από το 1991 η ανησυχία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τα προβλήματα του νερού όλων των χρήσεων, ιδιαίτερα αυτών της ύδρευσης, ήταν έντονη, τόσο λόγω της αυξανόμενης ζήτησης αλλά και της ποιοτικής τους υποβάθμισης. Με διαδοχικές Κοινοτικές αποφάσεις κατέληξε στην έκδοση και ψήφιση της Οδηγίας 60/2000, που αποτελεί το πλαίσιο εφαρμογής μέτρων, για την προστασία όλων των υδατικών συστημάτων της Κοινότητας.

Η χώρα μας με το Νόμο 3199/2003 και το Π.Δ. 51/2007, ενσωμάτωσε την Οδηγία πλαίσιο στην Ελληνική νομοθεσία.

Για τον έλεγχο της ποιότητας του πόσιμου νερού σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 3ης Νοεμβρίου 1998, εκδόθηκε η Κ.Υ.Α. Υ2/2600/2001.

Οι διοικητικές κυρώσεις είναι εξαιρετικά αυστηρές και στηρίζονται στο ευρωπαϊκό δόγμα «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Με την Κ.Υ.Α. Υ2/2600/2001 (ΦΕΚ 892/11-7-01) περί «Ποιότητας νερού ανθρώπινης κατανάλωσης» γίνεται συμμόρφωση προς την Οδηγία 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέθηκε σε εφαρμογή από την 25-12-2003 αντικαθιστώντας την Υγειονομική Διάταξη περί ποιότητας πόσιμου νερού, Οδηγία 80/778/ΕΟΚ, Α5/288/86 (ΦΕΚ 53Β/86).

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ

Το 90% περίπου των Δήμων της χώρας υδρεύεται από υπόγεια νερά. Δηλαδή από γεωτρήσεις, φρέατα και πηγαίες αναβλύσεις και ήδη αντιμετωπίζουν σε πολλές περιπτώσεις τα προαναφερόμενα προβλήματα, με μεγάλη ένταση.

Σχεδόν στο σύνολο της χώρας παρατηρείται **πτώση του επιπέδου άντλησης των υδροφόρων ύδρευσης**. Στις περισσότερες περιπτώσεις οφείλεται στη λειτουργία γεωτρήσεων άλλων χρήσεων, στο ίδιο υδροσύστημα. Επιπλέον οι μεγάλες διαρροές και οι αστοχίες στα δίκτυα ύδρευσης (αγγίζουν το 35%) επιτείνουν το πρόβλημα.

Η υποβάθμιση της ποιότητας των υδατικών πόρων συντελείται από τα απόβλητα βιομηχανίας, κτηνοτροφίας, γεωργικής εκμετάλλευσης, τα απορρίμματα, την πίεση στους παράκτιους και νησιωτικούς υδροφόρους κλπ.

Τα μόνιμα προβλήματα των υπηρεσιών ύδρευσης των Δήμων που έχουν εντοπιστεί από το ΙΓΜΕ είναι:

- Η έλλειψη επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού
 - Ο «εφήμερος» προγραμματισμός
 - Η παλαιότητα και η πολυπλοκότητα των δικτύων διανομής και μεταφοράς
 - Η έλλειψη επαρκών οικονομικών πόρων, κυρίως λόγω της υποκοστολόγησης του νερού στους χρήστες
 - Η αδυναμία εφαρμογής νέων τεχνολογιών
 - Οι παράνομες συνδέσεις
 - Η επέκταση των οικισμών
 - Καθυστερήσεις λόγω γραφειοκρατίας για την αδειοδότηση νέων έργων υδροληψίας
- Το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των υδρευτικών πόρων, δεν έχει ακόμα εφαρμοστεί πλήρως. Οι έλεγχοι από τις Υπηρεσίες και τους ΟΤΑ για την ποιότητα του νερού είναι ελλιπείς, η ρύπανση συνεχίζεται και τα προβλήματα σταδιακά μεγαλώνουν.
- Να σημειωθεί ότι η απορρύπανση των υδροφόρων απαιτεί μακρόχρονη προσπάθεια και μεγάλο κόστος.

ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΒΑΘΜΟΥ

Όπως προαναφέρθηκε το νομοθετικό πλαίσιο επιδιώκει την ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων, με στόχο το 2015 να έχει επιτευχθεί η καλή χημική και οικολογική κατάσταση. Το νερό σύμφωνα και με την Οδηγία δεν είναι εμπορικό προϊόν, αλλά ο κύριος φυσικός πόρος, που θα διασφαλίσει τη ζωή στις επόμενες γενεές και πρέπει να προστατεύεται από κάθε πολίτη.

Επιπλέον η Νομοθεσία δίνει αρμοδιότητες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σχετικά με τη διαχείριση και προστασία των υδάτων.

Στο Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων, η Τοπική Αυτοδιοίκηση εκπροσωπείται από τις: ΕΝΑΕ, ΚΕΔΚΕ και ΕΔΕΥΑ ενώ στο Περιφερειακό Συμβούλιο από τις: Νομαρχίες, ΤΕΔΚ και ΔΕΥΑ.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει να αναπτύξει δράσεις, ώστε τα διαχειριστικά σχέδια να στοχεύουν στην επάρκεια των υδατικών πόρων με παράλληλο περιορισμό της αλόγιστης χρήσης και τη βελτίωση της ποιοτικής κατάστασης.

Μέχρι το 2010 οι Δήμοι θα πρέπει να προβούν σε :

- Καταγραφή έργων υδροληψίας και υδατικών συστημάτων χρήσης νερού.
- Αποτύπωση των επίκαιρων χαρακτηριστικών των πηγών, των γεωτρήσεων, των υγροτόπων και των προστατευόμενων περιοχών.
- Οριοθέτηση των ημερήσιων αναγκών ύδρευσης ανά Δημοτικό Διαμέρισμα.
- Σχεδιασμό αξιοποίησης νέων υδροφόρων καλής ποιοτικής κατάστασης για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών.
 - Αποτύπωση των ελλειμματικών ή ρυπασμένων υδροφόρων.
 - Καταγραφή των ρυπαντικών εστιών και των πηγών εκπομπής τους.
 - Διενέργεια των υδροχημικών ελέγχων σε όλα τα σημεία υδροληψίας.
 - Ενημέρωση των πολιτών για τα προβλήματα του νερού.
- Συμμετοχή στις επιτροπές για τα σχέδια διαχείρισης, με σαφείς προτάσεις.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΥΠ.ΕΣ. – Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. – Ι.Γ.Μ.Ε.

Το Υπουργείο Εσωτερικών και η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., γνωρίζοντας όλα τα παραπάνω προβλήματα και θέλοντας να συνδράμουν τους Δήμους, παρέχοντάς τους την αναγκαία επιστημονική υποστήριξη, ώστε να υλοποιήσουν μέρος των παραπάνω υποχρεώσεών τους, ανάθεσαν στο ΙΓΜΕ, μέσω προγραμματικής σύμβασης διετούς διάρκειας:

A] Την αποτύπωση της επικαιροποιημένης κατάστασης των υδρευτικών πόρων, για όλα τα Δημοτικά διαμερίσματα των Δήμων, οι οποίοι θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

B] Τον πλήρη υδροχημικό και μικροβιακό έλεγχο των δικτύων ύδρευσης, με επιτόπιες ειδικές δειγματοληψίες νερού.

Ήδη 120 Δήμοι έχουν ενταχθεί στην Προγραμματική σύμβαση και το 70 % των αιτημάτων τους έχουν υλοποιηθεί.

Β. ΤΣΙΟΥΜΑΣ – Β. ΖΟΡΑΠΑΣ ΥΔΡΟΓΕΩΛΟΓΟΙ Ι.Γ.Μ.Ε.

Ομιλία-εισήγηση , στα πλαίσια του 21^{ου} Συνεδρίου ΠΑΝΔΟΙΚΟ «Το νερό ως κοινωνικό αγαθό» που διεξήχθη στη Λαμία στις 13 – 15 Νοεμβρίου 2009, με συνδιοργανωτές τα δύο μέλη του Δικτύου ΜΚΟ Σόλων και Όμιλος Φίλων του Δάσους.

19 Νοεμβρίου 2009